

Тетяна Качак,

кандидат філологічних наук, доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)

Tetiana Kachak,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk)
tetiana.kachak@pu.if.ua
ID *orcid.org/0000-0002-6863-1736*

УДК 821.161. 2 : 37.014.3
ББК 83.8

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА ЯК ЗМІСТ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

CONTEMPORARY UKRAINIAN LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH AS A CONTENT OF LITERARY EDUCATION

У статті висвітлено художні особливості сучасної української літератури для дітей та юнацтва. Зроблено жанрово-тематичний огляд, відзначено основні тенденції розвитку цього сегмента літератури. Охарактеризовано специфіку літературної освіти, змістовий і методичний компоненти. На основі аналізу нових навчальних програм з літературного читання та української літератури запропоновано критичні зауваги та міркування щодо оновлення змісту літературної освіти. Зазначено, що важливу роль у досягненні мети літературної освіти відіграє промоція якісних у художньому плані книг.

Ключові слова: література для дітей та юнацтва, жанрово-тематичний огляд, коло читання, літературна освіта.

The article deals with the artistic features of contemporary Ukrainian literature for children and youth. The author of the paper does a genre-thematic review, determines the main tendencies of the development of this segment of literature. Characterized by the specifics of literary education, the content and methodical component at each stage. The criticisms and considerations regarding the updating of the content of literary education were proposed based on the analysis of new curricula on literary reading and Ukrainian literature. It is noted that an important role in the achievement of the goal of literary education is played by the promotion of high-quality artistic books.

Keywords: literature for children and youth, genre-thematic review, reading range, literary education.

В статье освещены художественные особенности современной украинской литературы для детей и юношества. Сделано жанрово-тематический обзор, отмечено основные тенденции развития этого сегмента литературы. Охарактеризованы специфика литературного образования, содержательный и методический компоненты. На основе анализа новых учебных программ по литературному чтению и украинской литературе предложено критические замечания и соображения относительно обновления содержания литературного образования. Отмечено, что важную роль в достижении цели литературного образования играет продвижение качественных в художественном плане книг.

Ключевые слова: литература для детей и юношества, жанрово-тематический обзор, круг чтения, литературное образование.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Література для дітей та юнацтва – художньо-естетичний та соціокультурний феномен, адресовані дітям і юному поколінню художні, науково-популярні та публіцистичні твори, які складають основний компонент змісту літературної освіти. У процесі оновлення нормативної бази, яка забезпечує навчально-виховний процес у дошкільних закладах, загальноосвітній школі, вищих навчальних закладах, актуальною стає проблема якості змісту літературної освіти. На часі – жанрово-тематичний аналіз текстів, запропонованих для вивчення школярам; перевірка їх репрезентативності в умовах сьогодення, відповідності актуальним тенденціям літератури для юних читачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Теоретико-методологічною основою дослідження стали літературознавчі праці, присвячені вивченню різних аспектів літератури для дітей, її специфіки та функціональних параметрів (У. Баран, К. Зайцева, Т. Качак, В. Кизилова, Л. Круль, Н. Марченко, Л. Овдійчук, О. Панько, О. Папуша, Б. Салюк); наукові студії з проблем літературної освіти у школі та вищих навчальних закладах (Н. Богданець-Білокаленко, І. Бойцун, О. Джеджелей, Л. Іванова, О. Ісаєва, Г. Ключек, В. Мартиненко, Р. Мовчан, В. Науменко, О. Ніколенко, В. Панченко, Є. Пасічник, О. Савченко, О. Ситченко, Н. Скрипченко, О. Слоньовська, М.Сулима, Б.Шалагінов, В. Шуляр та ін.)

Формування мети статті. Мета розвідки – окреслити особливості сучасної літератури для дітей та юнацтва, охарактеризувати специфіку літературної освіти, оновлення навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів з літературного читання та української літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасний етап розвитку української літератури для дітей якісно відрізняється від попередніх новими ідеями, проблематикою, іншим рівнем сприйняття текстів. На початку XXI ст. формується погляд на дитяче читання не тільки як на засіб навчання та виховання, а й джерело розваги, чинник емоційного розвантаження дитини. Свої корективи у тематику, жанрові, образні та наративні параметри сучасної книги для дітей вносить час. Розвиток літератури для дітей та юнацтва на сучасному етапі характеризують: відсутність тематичних обмежень; розгалужена жанрова система; синтез і дифузія жанрових форм в межах одного тексту; домінування фантастичного над реальним у літературі для дітей молодшого та середнього шкільного віку, а реалістичної прози – у літературі для читачів старшого шкільного віку; адресування поетичних текстів здебільшого дітям дошкільного та молодшого шкільного віку, прозових – підліткам і юнацтву; поглиблення психологічної характеристики дітей-героїв, центрування оповіді довкола персонажів із проблематичною поведінкою; переосмислення літературної традиції попередніх епох; розширення функціональності творів, актуалізація їхнього комунікаційного процесу (автор – текст – читач), генерування нового (розважального) емоційного досвіду.

Яскраво представлені жанрово-тематичні підрозділи поезії та прози. Вірші для дітей завжди вирізнялися особливим тематичним звучанням, жанровим розмаїттям, яскравим персонажем, образною мовою, оригінальною фонікою, виразною метрикою і строфікою. Це засвідчує творчість Івана Андрусяка, Василя Голобородька, Михайла Григоріва, Анатолія Качана, Оксани Кротюк, Галини Кирпи, Оксани Луцшевської, Галини Малик, Івана Малковича, Лесі Мовчун, Мар'яни Савки, Романа Скиби, Гнигорія Фальковича та ін. Сучасній поезії часто властиві ще й алогічність, іронічність, метафоричність, ігровий характер, мовні каламбури, фольклорні та літературні ремінісценції, астрофічна побудова. Жанрову палітру сучасної поезії для дітей komponують ліричні вірші, загадки, скоромовки, лічилки, байки, поеми, віршовані казки, пісні, вірші-ігри, каламбури, іронічні вірші, ігрові вірші. У їх тематичному діапазоні – буття природи, дитинство, казкових героїв, родина, Батьківщина, явища суспільної дійсності; морально-етичні, екзистенційні, національно-патріотичні, громадянські мотиви. Надзвичайно багата мовна палітра текстів сучасної дитячої поезії, що забезпечує їй змістову точність, оригінальний фонічний, метричний, стилістичний, графічний малюнок. Гра словом – один із характерних проявів сьогоденної поезії для дітей.

Сучасну українську прозу, адресовану юним читачам, презентують літературні казки, пригодницькі, реалістичні, історичні, автобіографічні, біографічні, детективні й фантастичні оповідання, повісті, романи. У жанрі літературної казки активно працюють Леся Мовчун («Арфа для павучка»), Богдана («Казки Різдва») і Дзвінка Матіяш («Казки П'ятинки»), Мар'яна і Тарас Прохаськи («Хто зробить сніг», «Куди зникло море», «Як зрозуміти козу»), Зірка Мензатюк («Київські казки»), Володимир Читай («Правдиві історії Чарівного Лісу») та ін. Багатогранно представлена у сучасній літературі для дітей та юнацтва пригодницька проза, про що свідчать твори Галини Малик («Неймовірні пригоди Алі в країні Недоладії»), Сергія Гридїна (трилогія «Федько, прибулець з Інтернету»), Марії Чумарної («Лумпумчик»), Олександра Дерманського (Король буків, або Таємниця Смарагдової книги), «Малюка – принцеса Драконії», «Чудове Чудовисько»), Галини Пагутяк («Лялечка і Мацько», «Втеча звірів, або Новий бестіарій»), Лесі Вороніної («Прибулець з Країни Нямликів», «Нямлик і Балакуча квіточка», «Таємне товариство боягузів...»), Андрія Бачинського («Неймовірні пригоди Остапа і Даринки», «Детективи в Артеку») та ін. Як правило, у них вигадані герої та «реальні» діти, які з ними взаємодіють і потрапляють у пригоди. Більшість пригодницьких текстів – повісті-казки, в яких поєднане реальне і вигадане. Це проявляється на композиційному, сюжетному, стилістичному рівнях тексту. Сюжети повістей-казок теж розгортаються в двох (реальному і фантастичному) вимірах. Фантастичний, казковий світ постає як сон, уява головного героя чи його мандрівка в часі. Типове є використання композиційного прийому «текст у тексті». Сучасні автори частіше акцентують на тематичних аспектах повісті, уникаючи в жанровизначальному заголовку генологічного аспекту – «казка».

Казковість як тип образності може виявлятися у художньому творі будь-якого жанру на тематико-проблематичному (проблематика добра і зла, оптимістично-життєствердний пафос, чарівно-героїчна, соціально-побутова та природописна тематика), образному (казкові персонажі, протистояння позитивних і негативних персонажів), композиційно-стильовому (казковий (умовний) хронотоп, опозиція свого й чужого царства, ліс, як простір небезпеки, роздоріжжя як ситуація вибору; специфічна композиційна організація (казкові зачини та кінцівки, трикратність дії, образ казкового оповідача)); мовно-наративному (мовностилістичні казкові формули і кліше (ініціальні, медіальні, фінальні), типові казкові тропи і фігури (гіперболи, літоти, персоніфікації; трикратні повтори, ампліфікації, тощо) рівнях. Казковість притаманна сучасним детективним («У пащі крокодила», «Пастка у підземеллі», «Таємниця підводного міста», «У залізних нетрях», «Таємниця золотого кенгуру» Лесі Вороніної чи «Клуб Боягузів», «Мисливці за привидами», «Колекція гадів», «Страшні історії Андрія Кокотюхи») та фантастичним повістям для дітей.

Реалістична проза, яка давно стала невід'ємним сегментом «глобального ринку дитячої книжки», тим дзеркалом, завдяки якому дитина бачить себе і суспільство, в сучасній українській літературі для дітей представлена оповіданнями, повістями і романами Андрія Бачинського, Наді Білої, Сергія Гридїна, Оксани Думанської, Оксани Луцшевської, Галини Малик, Дзвінки Матіяш, Зірки Мензатюк, Марини Павленко, Степана

Процюка, Оксани Рудушинської, Оксани Сайко, Василя Теремка та ін. Кожен письменник акцентує на актуальних та резонансних для нашого часу темах і проблемах, орієнтуючи їх здебільшого на підліткову читацьку аудиторію.

Художня інтерпретація історичних подій завжди привертала увагу юних читачів. Поеднання фактографічності, хронології подій з пригодницьким сюжетом, змалюванням історичних осіб, художніми домислами – ознаки історичної прози, адресованої дітям та юнацтву. Важливі її аспекти – прослідковування долі головного героя з дитинства; показ становлення особистості, змужніння; поряд із історичними особами діють звичайні персонажі; у полі зору події, які досі не були належно потрактовані чи замовчувались; увиразнення розуміння історії українського народу у контексті взаємодіями з іншими народами і державами.

Кращі традиції історичної прози, розповіді про боротьбу українців за незалежність і волю – в основі повістей і романів Володимира Рутківського («Сторожова застава», «Джури козака Швайки», «Сині води»), Марії Морозенко («Іван Сірко – великий характерник», «Іван Сірко – славетний кошовий»), Олександра Гавроша («Неймовірні пригоди Івана Сили», «Пригоди тричі славного розбійника Пинті», «Розбійник Пинтя у Заклятому місті»), Зірки Мензатюк («Таємниця козацької шаблі»), Ярослава Яріша («Самійло») та ін. Історична проза «створює духовно-емоційну атмосферу, у якій органічна єдність естетичних і моральних переживань збагачує й духовно розвиває особистість» [3, с. 207].

Найчастіше у центрі автобіографічних і біографічних творів, адресованих дітям та юнацтву – події з дитинства автора, які вразили найбільше і відіграли особливу роль у формуванні його світогляду, ціннісної позиції, а то й визначили майбутню долю. Свої дитячі роки під час війни описують Володимир Рутківський у «Потерчатах» і Богдан Радиш-Маринюк у повісті «Той, що змари молотить». Спогадами у дитинство і юність поринає Ольга Слоньовська у романі «Дівчинка на кулі». Окрему групу прозових творів становлять біографічні тексти, побудовані на розповідях про дитинство виданих людей (письменників, акторів, громадських діячів, спортсменів та ін.). Біографічні факти з дитинства видатних особистостей переплітаються із авторським вимислом, цитатами із творів, інтерпретаційними коментарями у книгах із серії «Життя виданих дітей».

Впродовж останніх років вийшли книги Андрія Кокотюхи «Колекція гадів», «Страшні історії», «Мисливці за привидами», «Половання на золотий кубок», «Клуб боягузів», «Гімназист і Чорна рука»; Наталії та Валерія Лапікурів «Детектива!»; Євгенії Кононенко «Бабусі також були дівчатками»; Анатолія Птіцина «Посмішка азовського крокодила»; Наталії та Олександра Шевченків «Привид у Домі Гукала», «Як не скарб, то пожежа», «Все в шоколаді»; Богдана Жолдака «Коли генії плачуть»; Олеся Ільченка «Чорне озеро кохання», «Смертельний круїз», «Медгоспіталь», «Пастка для геймера», які засвідчили розвиток детективної прози для дітей та юнацтва. Письменники використовують різноманітні сюжети, пропонуючи дітям разом з героями розплутувати нитку подій та шукати першопричини злочину.

Значного розвитку у сучасній літературі для дітей та юнацтва набув жанр фантастичної прози та фентезі. «Літературна фантастика – це феномен, завдяки якому читач отримує можливість розширити межі реальності» [1, с.121]. Читаючи фентезі, підлітки задовольняють потребу у реалізації незадоволених бажань, у грі, перевтіленні. Сучасна українська фантастична література має розгалужену систему жанрових підвидів: історико-фантастичний («Час настав», «Гроза над Славутичем», «Багряні крила» Костя Матвієнка), пригодницький («Ну чисто янгол!» Ірини Потаніної), фантастичний («Вежі та підземелля» Марини Соколян, «Крило», «Дика Енергія. Лана» Марини і Сергія Дяченків), пригодницько-фантастичний («Лісом, небом водою. Книга 1. Лисий», «Лісом, небом водою. Книга 2. Леля», «Лісом, небом, водою. Книга 3. Інженер» Сергія Оксеніка) романи і роман-фентезі («Королівство» Галини Пагутяк, «Душниця» Володимира Арєнева, «Межник» Олександра Денисенка).

Як бачимо, сучасна українська література для дітей та юнацтва різноманітна тематично і жанрово, позначена високою художньо-естетичною якістю і варта того, щоб бути змістом літературної освіти, а значить стати предметом вивчення у школах, вищих навчальних закладах, де готують майбутніх педагогів.

Поняття «літературна освіта» трактується як безперервний навчальний процес, яким передбачається оволодіння мистецтвом слова, формування естетичних і художніх смаків людини. Основна мета літературної освіти – виховання творчого читача із самостійним критичним мисленням, формування гуманістичного світогляду, загальної культури, естетичних смаків особистості. Об'єкт літературної освіти – особистість учня (його духовно-емоційний світ, моральні цінності та орієнтації, творче мислення, уява, читацькі компетенції, мовлення) [5]. Літературна освіта базується на двох ключових взаємопов'язаних компонентах: змістовому та методичному. Перший дає відповідь на питання – «Що читати?» і визначає сукупність творів, які читають діти. Методичний компонент дає відповідь на питання «Як читати?», як осмислювати та аналізувати ці твори.

Літературна освіта, що реалізується в закладах України різних типів, має структуру, яка відзначається послідовністю, наступністю й поступовим збагаченням знань, розвитком умінь і навичок дітей: пропедевтичний етап (дитячий садок) – початкова школа (1 – 4 класи) – основна школа (5 – 9 класи) – старша школа (10 – 11 класи). Відповідно до вікових особливостей учнів курс літератури в 5 – 11 класах загальноосвітньої школи має три етапи: 5 – 7 класи – формування потреби до читання (1-й етап); 8 – 9 класи – системне читання (2-й етап); 10 – 11 класи – творчо-критичне читання (3-й етап). Частини й етапи літературної освіти відрізняються принципами відбору літературних текстів, побудовою програм і відповідних методик, але поміж ними має бути тісний зв'язок і наступність, адже всі разом вони складають єдину систему літературної освіти [5].

На пропедевтичному етапі літературної освіти (дошкільна освіта) коло читання дошкільнят складають переважно фольклорні твори, невеличкі поетичні зразки, літературні казки про тварин. Літературна освіта у

системі початкового навчання, спрямована на розвиток інтелектуальної та емоційної сфер кожного учня, дає змогу пізнавати навколишній світ через світ художньої книжки, збагачує знаннями, формує людяне ставлення до дійсності та виховує, стає першоосновою для розвитку мовлення, естетичного почуття молодших школярів. Метою літературної освіти на цьому етапі є залучення учнів до мистецтва читання, ознайомлення з видатними творами національної і світової літератури. Учителю повинен забезпечити високий рівень реалізації змісту літературної освіти школярів, підготувати їх до систематичного вивчення літератури в основній школі.

Більшу частину творів, що входять в коло читання дітей шкільного віку, складають програмові твори. Уже два роки поспіль з оновленою програмою з «Літературного читання» у початковій школі вивчають твори тридцяти сучасних письменників. Це відображають спеціально укладені хрестоматії сучасної української дитячої літератури для читання у 1,2 і 3,4 класах [7; 8]. Більшість із запропонованих авторів (Сашко Дерманський, Галина Малик, Зірка Мензатюк, Леся Вороніна, Леся Мовчун, Оксана Кротюк, Мар'яна Савка) у творчому доробку мають дійсно вартісні, високохудожні твори для дітей. Однак, є невеликий відсоток авторів, які «втрапили» у програму, але їх тексти занадто складні чи спрощені для цієї вікової категорії читачів (як, наприклад, віршики Оксани Луцківської чи вербальний компонент ігрових завдань Тетяни Мельник) або не апробовані, видані нещодавно, моментами примітивні і не витримують ніякої критики (наприклад, повість Саші Кочубей «Сім нескладух Говорухи», деякі вірші Олени Мамчич). Отож, велика відповідальність покладається на вчителя, який зуміє правильно підібрати текст, розставити акценти і спонукати дітей не просто прочитати, а емоційно «пережити» зображений художній світ.

Порівняно з початковою школою предмети, що забезпечують літературну освіту, в основній школі розмежовуються: українська та світова література. Курс літератури в 5 – 7 класах будується на підставі проблемно-тематичного принципу і є першим етапом літературної освіти в основній школі, який умовно можна назвати «прилучення до читання». Його продовжує другий етап, «системне читання», що пов'язаний із вивченням літератури у 8-9 класах, яке базується на поєднанні історико-літературного й жанрово-родового принципів. 11-12 класи – творчо-критичне читання – третій етап літературної освіти в основній школі, який ґрунтується на комплексному принципі (для вивчення старшокласникам запропоновані твори морально-філософського, соціально-філософського, психологічного, історичного змісту, до яких учні вже стали готові за рівнем свого психологічного й культурного розвитку).

Відповідно до нової Концепції літературної освіти школярам середньої та старшої школи для текстувального вивчення пропонуються до 30-40 % творів ХХ – ХХІ століття. Оновлена програма з української літератури містить твори наших сучасників: Степана Процюка («Аргонавти»), Олександра Гавроша («Неймовірні пригоди Івана Сили»), Марини Павленко («Русалонька з 7-В»), Зірки Мензатюк («Таємниця козацької шаблі»), Галини Малик («Незвичайні пригоди Алі в Країні Недоладії»), Володимира Рутківського («Джури козака Швайки») та ін. [Див. 6]. Однак це не вирішує проблеми. Діти часто читають програмові твори без інтересу, осмислення. Г.Д. Клочек, піднімаючи проблему реформування шкільної літературної освіти, акцентує на якісному відборі справді знакових текстів й авторів; обмеженні кількості «програмових» творів та зосередженні на глибокому вивченні літературної класики у старших класах; ґрунтовному аналізі творів, що вивчаються, практикуванні жанру «шкільного есе» [4].

Сучасні учні сприймають текст передусім як джерело інформації, об'єкт розумової, аналітичної діяльності. Якщо учень емоційно не включений до процесу читання, якщо відсутній діалог між ним і твором, якщо проблеми, що обговорюються у процесі читання, не торкаються душі читача, то найвірогідніше результативність такого читання буде низькою. Коло читання на цьому етапі літературної освіти визначається в основному програмами з літератури. І тільки незначна частка – це твори, які читають діти на позакласному читанні, самостійно, за додатковими рекомендаціями вчителів, бібліотекарів, друзів тощо. Отже, постає проблема прагматичного ставлення сучасних школярів до читання. І вирішити її можна тільки тоді, коли читання буде не вимушеним, примусовим, а внутрішньою потребою дитини зануритися у художній світ, «жити емоціями героїв», насолоджуватися мовою твору. Зараз є дуже багато текстів як для молодших школярів, так і для підлітків, які пропонують відповіді на питання, що їх хвилюють; героя-ровесника, емоції якого близькі, моделі знайомих життєвих ситуацій тощо. Чудовим прикладом є серія книг про і для підлітків («Незрозумілі», «Не-Ангел» Сергія Гридіна, «Солоні поцілунки» Ольги Купріян, «Я закохалася» Марії Морозенко, «Крута компанія» Наді Білої, «Дівчина з міста» Олени Рижко, «16 весна» Василя Теремка), видана у ВЦ «Академія» чи книги Сергія Гридіна («Не такий», «І паралельні перетинаються»), Андрія Бачинського («140 децибелів тиші»), Оксани Сайко («Новенька та інші історії»), Валентина Бердта («Мій друг Юрко циркуль», «Все починається в 13»), видані у Видавництві Старого Лева. Промоція таких книг – один із засобів розвитку читацької культури дітей. Пропагуючи читання важливо врахувати функціональний аспект, тобто мету і результат читання. Зараз відбувається трансформація моделі читацької культури, що зумовлює диференціацію типів читання: читання-навчання, читання-спілкування, читання-розвага, читання-відпочинок, читання-переживання, читання-втеча від реальності, читання-задоволення [Див. 2, с. 243 - 244].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи сказане, зазначимо: сучасна література для дітей та юнацтва різноманітна тематично і жанрово. Автори пропагують загальнолюдські, національні, демократичні цінності, створюючи високохудожні твори, що написані на основі літературної традиції, використання новаторських підходів у змістовому, жанровому, стильовому, образному і нарративному планах. Творчість А. Бачинського, Л. Ворониної, В. Голобородька, С. Гридіна, А. Качана, А. Кокотюхи, О. Луцківської,

Г. Малик, Б. Матіяш, Дз. Матіяш, З. Мензатюк, М. Павленко, Г. Пагутяк, С. Процюка, І. Роздобудько, В. Рутківського, О. Сайко, та ін. дає уявлення про тенденції розвитку, художні особливості літератури для дітей початку ХХІ ст. і має стати основою змісту літературної освіти на всіх етапах. Адже незважаючи на ті аспекти реформування, які вже відбулися, літературна освіта в Україні все ще потребує оновлення як на рівні змісту, так і на рівні методики. Однак перспективним шляхом розвитку читацької культури юного покоління є не тільки реформування літературної освіти, а й активна промоція дитячої книги та читання поза навчальними закладами. Тільки використання найкращих практик промоції читання серед дітей та підлітків забезпечить якісний результат: читаюче, а значить – мисляче, свідоме, всебічно розвинене, культурне майбутнє покоління.

1. Баран У. Комунікація у літературі для дітей та юнацтва. Монографія / У. Баран. – Львів: Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва, Івано-Франківськ, 2017. – 240 с.
2. Качак Т. Літературна освіта в Україні: промоція дитячої книги і читання / Тетяна Качак // Література. Діти. Час: Вісник центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 4. – Рівне: Дятлик М., 2013. – С. 239 – 246.
3. Кизилова В. В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття: монографія / В. В. Кизилова. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 400 с.
4. Клочек Г. Чи туди йдемо? (Про сучасний стан шкільної літературної освіти в Україні) / Г. Клочек // Освіта і управління: науково-практичний журнал. – 2007. – № 3-4. – С. 68-74
5. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
6. Українська література 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/11/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-\(2\).pdf](http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/11/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-(2).pdf)
7. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1,2 класах / укладач Тетяна Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 160 с.
8. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах / укладач Тетяна Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 192 с.

Reference

1. Baran U. (2017). Komunikatsiia u literaturi dlia ditei ta yunatstva. [Communication in the literature for children and youth]. Lviv: Tsentr doslidzhennia literatury dlia ditei ta yunatstva, Ivano-Frankivsk.
2. Kachak T. (2013). Literaturna osvita v Ukraini: promotsiia dytiachoi knyhy i chytannia. [Literary Education in Ukraine: Promotion of the Children's Book and Reading]. Literatura. Dity. Chas: Visnyk tsentru doslidzhennia literatury dlia ditei ta yunatstva. Rivne: Diatlyk M.
3. Kyzyl'ova V. V. (2013). Khudozhnia spetsyfika ukrainskoi prozy dlia ditei ta yunatstva druhoi polovyny XX stolittia. [The artistic specificity of Ukrainian prose for children and youth of the second half of the twentieth century]. Luhansk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka».
4. Klochek H. (2007). Chy tudy ydemo? (Pro suchasnyi stan shkilnoi literaturnoi osvity v Ukraini). [Are we going (On the Current State of School Literature Education in Ukraine)]. Osvita i upravlinnia: naukovo-praktychnyi zhurnal.
5. Kontseptsiiia literaturnoi osvity (2011) [The concept of literary education]. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
6. Ukrainska literatura 5-9 klasy (2017). Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [Ukrainian literature 5-9 grades. The program for secondary schools]. <http://mon.gov.ua>.
7. Khrestomatiiia suchasnoi ukrainskoi dytiachoi literatury dlia chytannia v 1, 2 klasakh (2016). [The textbook of modern Ukrainian children's literature for reading in 1, 2 classes]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva.
8. Khrestomatiiia suchasnoi ukrainskoi dytiachoi literatury dlia chytannia v 3, 4 klasakh (2016). [The textbook of modern Ukrainian children's literature for reading in 3, 4 classes]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva.

